

2) the decision of the European Court of Human Rights, where there are requirements for the quality of the law, namely the legal restriction of the exercise of human rights and freedoms;

3) the decision of the European Court of Human Rights on various aspects of unimpeded access to court and a fair trial in the future;

4) decisions of the European Court of Human Rights, which define the limits of discretionary powers and requirements for limiting the arbitrariness of public authorities;

5) the decision of the European Court of Human Rights, which requires effective control over the exercise of human rights and fundamental freedoms guaranteed by the Convention. It should be noted that such a classification into groups is not complete and final, but allows estimates.

1. Different approaches to the definition of the Rule of Law. URL: <http://www.revision-notes.co.uk>.

2. Report on the Rule of Law: Adopted by the Venice Commission at its 86th plenary session, Venice, 25–26 March 2011. Study №512/2009. 212 p.

Роман КАРПЕНКО

старший викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін,
кандидат юридичних наук

Софія ТАРАСЕНКО

студентка 4 курсу ННІ права
та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

**ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДАННЯ ШЛЮБУ
В УКРАЇНІ ТА ОБ'ЄДНАНИХ АРАБСЬКИХ ЕМІРАТАХ**

Керуючись ст. 3 Сімейного Кодексу України, можна зазначити, що сім'я створюється на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, а також на інших підставах, не заборонених законом і таких, що не суперечать моральним засадам суспільства [10]. Не є підставою виникнення шлюбу – вінчання та інші релігійні таїнства. Зауважимо, що релігійний обряд може стати підставою виникнення шлюбних відносин за умови відсутності органів державної реєстрації актів цивільного стану. Зовсім інша ситуація склалася в країнах ЄС, а саме в Словаччині, де вінчання прирівнюється до офіційної реєстрації шлюбу у державному органі, уповноваженому на те законом. У наукових колах ширяться пропозиції, на законодавчому рівні закріпити

можливість реєстрації шлюбу шляхом проведення релігійного обряду. Тобто, розмаїття варіантів реєстрації шлюбу дозволяє чоловіку та жінці обрати той варіант, який відповідає їх релігійним чи соціальним переконанням [2, с. 130].

У своїх дослідженнях Л. Липець зазначає, що шлюб – це добровільний і рівноправний союз жінки та чоловіка, зареєстрований в органах реєстрації актів цивільного стану або консулами України, який укладається довічно, але з правом подружжя розірвати його у будь-який момент, окрім випадків, установлених законодавством. Зазначене трактування дефініції є більш широким за обсягом та змістом [6, с. 14].

Нині існують такі види шлюбних правовідносин: шлюб, зареєстрований відповідно до вимог законодавства; фактичні шлюбні відносини (правовідносини між особами різної статі, які проживають спільно, але не зареєстрували свої стосунки); ряд правовідносин, які ще не врегульовані чинним законодавством України та потребують детального вивчення – релігійний шлюб. Значної уваги приділяють визначенням понять «шлюб» та «сім'я», адже в наукових працях ці поняття здебільшого отожднюються [3, с. 100; 5, с. 15].

Окрім самовільних шлюбів почали з'являтися й примусові шлюби, які укладалися без згоди молодих. З приводу зазначеного, принагідно звернутися до праць вчених, де йдеться про те, що звичаєве право українського народу не передбачало обов'язкової згоди молодих на одруження, але здебільшого її брали до уваги. Вибір дружини і самий шлюб залежали переважно від волі батьків. Тільки наприкінці ХІХ ст. молодь, особливо чоловіча, набула певної самостійності у виборі дружини. Примусові шлюби притаманні країнам Сходу, аніж Україні.

Щодо третьої концепції, шлюб як партнерство, то вона з'явилася на початку ХХ-ХХІ, поява такого підходу дещо змінила звичне уявлення шлюбних відносин. Шлюбом визнається партнерський союз чоловіка та жінки, укладений на добровільних засадах з метою створення сім'ї. Виникнення саме партнерських відносин пов'язують з певними змінами уявлень щодо інституту сім'ї, що прийшли з країн Європи. У країнах Європи, шлюбні відносини декілька десятків років укладаються на засадах рівності та партнерства. Така модель стосунків найбільш відповідає вимогам сучасності та демонструє зміни у суспільному житті. Головною особливістю таких шлюбів вважається те, що кожен з подружжя може реалізувати себе у будь-якій сфері, виконувати певні домашні обов'язки, а інший – має таке ж коло прав, що і його партнер [9, с. 53].

Проаналізуємо питання особливостей укладення шлюбу та правової природи шлюбних відносин на прикладі Об'єднаних Арабських Еміратів. Насамперед виокремимо особливості шлюбних правовідносин в ОАЕ. Згідно з Конституцією ОАЕ, а саме ст. 15: «сім'я проголошується основою суспільства, а її підвалинами – релігія, мораль і любов до Батьківщини, або патріотизм» [12].

У Корані зазначено, що мусульманин, що сповідує іслам, може мати не більше чотирьох дружин. Окрім цього, ініціатором укладення шлюбу вважається сім'я майбутнього чоловіка. Саме сім'я наділена правом обирати наречену для сина та домовлятися про майбутній союз з родиною дівчини. Існує думка, що згода осіб жіночої статі не є обов'язковою умовою укладення шлюбу, але відповідно до суспільних норм, дівчина може відмовитися від заміжжя, якщо це суперечить її бажанню.

Щодо визначення поняття шлюбу, то воно міститься у Законі Об'єднаний Арабських Еміратів «Про особистий статус», відповідно до якого шлюбом визнається договір, який законним шляхом закріплює згоду між подружжям на спільне проживання. Досить новаторським є підхід у законодавстві ОАЕ щодо рівня відповідальності подружжя за загальний добробут у сім'ї, обов'язок дбати про благополуччя родини покладається на чоловіка [11]. Цікавим є положення ст. 31 Закону ОАЕ «Про особистий статус», де зазначено, що кожен, хто вступає у шлюб, набуває дієздатності у всьому, що стосується шлюбу та його наслідків. Також кожна родина обов'язково укладає шлюбний договір. При цьому, між моментом реєстрації шлюбу та укладенням шлюбного договору може пройти деякий проміжок часу. Найчастіше, момент укладення шлюбного договору відбувається раніше за весілля. За таких умов, спілкування між нареченими відбувається виключно за участі її родичів [11].

Щодо особливостей укладення шлюбу, то існує ряд умов, які мають бути дотриманні під час реєстрації шлюбу. Однією з основних вимог визнається «рівність» матеріального статусу, тобто відповідність певним вимогам. Зважаючи на те, що в ОАЕ релігія займає важливе місце, то виокремлюють й релігійні вимоги до укладення шлюбу. Чоловік позбавлений права одружуватися на атеїстках. Проте чоловік може вступати у шлюбні відносини з жінкою, яка сповідує іншу релігію, за умови, що жінка готова прийняти іслам перед укладенням шлюбу [9, с. 53].

Дискусійним залишається питання стосовно визнання церковного шлюбу та надання такому шлюбу статусу офіційного. Нині релігійний обряд і фактичне проживання не набувають статусу офіційного шлюбу та не призводять до виникнення взаємних прав та обов'язків між подружжям. Міністерство юстиції України роз'яснило, що релігійний обряд шлюбу не має правового значення. Релігійний обряд шлюбу, як і раніше, не створює прав і обов'язків подружжя, залишаючись особистою справою жінки і чоловіка. Особи, які після вінчання спільно проживають без реєстрації шлюбу, мають статус сім'ї, проте не мають правового статусу подружжя. Тим самим визнано, що релігійний обряд є підставою створення сім'ї [4, с. 149]. На противагу Україні, проаналізовані особливості шлюбних відносин у ОАЕ дали змогу дійти висновку, що в ОАЕ важливу роль відіграють релігійні приписи, які визначають певний порядок та умови укладання шлюбу, щодо України, то релігійні приписи не мають юридичного значення при укладенні

шлюбу. Зазначена модель врегулювання питань стосовно шлюбних відносин в Україні є більш європейською та демократичною стосовно осіб, які планують вступати у шлюб.

1. Апошій І. В. Сімейне право України: навч. посіб. 2-е вид., перероб. та допов. Київ: ЦУЛ, 2011. 359 с.

2. Боднар Т. В. Сімейне право в системі права України. *Право України*. 2013. №1. С. 129–134.

3. Калакура В. Я. Механізми взаємодії колізійних принципів правового регулювання в міжнародному сімейному праві. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2011. №5(8). С. 98–104.

4. Калакура В. Я. Проблеми колізійного регулювання сім'ї та шлюбу в міжнародному приватному праві. *Право України*. 2013. №7. С. 145–154.

5. Куріленко О. «Фактичний шлюб» як прояв правового нігілізму. *Віче*. 2013. №12. С. 14–16

6. Липець Л.В. Врегулювання шлюбних та подібних відносин законом та договором : автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2009. 20 с.

7. Новохатська Я. Правове регулювання майнових відносин подружжя (порівняльно-правовий аспект) : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.03 / Нац. юрид. академія України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2006. 20 с

8. Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 21 грудня 2007 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0011700-07#Text>.

9. Сафончик О.І. Поняття припинення шлюбу та його відмінність від визнання шлюбу недійсним за законодавством України. *Вісник Чернівецького факультету НУ «Одеська юридична академія»*. 2017. №3. С. 51–59

10. Сімейний кодекс України : Закон України від 10 січня 2002 р. № 2947. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.

Ольга КУЛІНІЧ

доцент кафедри загальноправових
дисциплін Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ (м. Дніпро, Україна),
кандидат юридичних наук

ВПЛИВ ГЕНДЕРНОГО ДИСБАЛАНСУ В УКРАЇНІ НА РЕАЛІЗАЦІЮ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НА ОСВІТУ

Освіта є важливою рушійною силою демократичних змін у світі. Освіта надає більше можливостей людині інтегруватись до глобальної системи демократичного розвитку, миробудування і зміцнення верховенства права. Порозумінню на глобальному рівні сприяють приріст освіченості людства